به نام خدا

نقش والدین در انتخاب رشته تحصیلی (۴)

در مقالات قبلی با تمام ابعاد و عوامل تأثیرگذار بر انتخاب رشته تحصیل که در این راه به والدین کمک کننده است اشاره کردیم حال قصد داریم در سه گام نقش والدین را در انتخاب رشته تحصیلی فرزندان شرح دهیم.

نقش والدین در شکل‌گیری هویت تحصیلی - شغلی نوجوان

یکی از چالش‌های سختی که در برابر والدین قرار دارد موضع آن‌ها در خصوص جست و جوی هویت توسط نوجوان (مهم‌ترین تکلیف رشدی دوره نوجوانی) است. در این دوره نوجوان باید به شناسایی و کشف خود نائل شود و در نهایت تعریف کند که کیست و با مجهز شدن به این هویت به مرحله بعد حرکت کند. برای این که موقعیت و شیوه‌ی رفتاری خود را در ارتباط با فرزند نوجوانتان را مشخص کنید. برای رسیدن به این هدف، بعد از مطالعه‌ی مسائل و ویژگی‌های رشدی نوجوانان به سراغ دغدغه‌ی اصلی آنان یعنی دستیابی به هویت می‌رویم که آگاه شویم چه کمکی و به چه صورت می‌توانیم به نوجوانان داشته باشیم.

گام دوم شناخت نیازهای جامعه:

منظور از شناخت نیازهای جامعه، آشنایی با جهت‌گیری و نیازهای رشته‌های تحصیلی حرفه‌ای کشور، استان و منطقه با شناخت مشاغل موجود در جامعه است.

موارد لازم جهت کسب اطلاعات و شناخت در گام دوم:

۱-شناسایی شاخه‌ها، زمینه‌های درسی رشته‌های تحصیلی مرتبط با شاخه‌ها

۲-آشنایی با اهداف شاخه‌های تحصیلی

۳-آشنایی با ضوابط ورود به هر یک از شاخه‌ها و رشته‌ها

۴-آشنایی با نحوه‌ی ادامه تحصیل در هر یک از شاخه‌ها

۵-شناخت رشته‌های دانشگاهی مرتبط با رشته‌های دبیرستانی

۶-آشنایی با مشاغل مرتبط با رشته‌های دبیرستانی و دانشگاهی

۷-چشم‌انداز آینده رشته‌ها (توجه به بازار کار، نیازهای جامعه و رابطه بین عرضه و تقاضا)

۸-آشنایی با مسئولیت‌ها و وظایف مشاغل مختلف و توانایی‌های ضروری و مورد نیاز مشاغل و رشته‌های مختلف

۹-آشنایی با شرایط محیط شغلی و حقوق و مزایای شغلی

۱۰-آشنایی با تأثیر شغل در زندگی فردی و اجتماعی

گام سوم: تصمیم‌گیری و انتخاب رشته‌ی تحصیلی با شناخت محیط:

منظور از شناخت محیط عبارت است از شناخت رشته‌های تحصیلی حرفه‌ای موجود در استان، منطقه و امکانات درون مدرسه‌ای و برون مدرسه‌ای است. این شناخت باعث کسب تجربه‌های بیشتر برای انتخاب مطلوب و مناسب است. محیط بیرونی، کلیه‌ی عوامل و افرادی را شامل می‌شود که با دانش‌آموز در تماس و مراوده بوده و به نوعی در تصمیم‌گیری‌های وی در ارتباط با انتخاب رشته تأثیر می‌گذارد. در این خصوص از خانواده، مدرسه، دوستان و جامعه‌ای که دانش‌آموز را مستقیماً احاطه کرده و با او برخورد دارند، می‌توان نام برد. محیط بیرونی می تواند در دو جهت مختلف عمل کند. جهتی مثبت که عبارت از کمک به دانش آموز برای کاوش درونی، کشف علاقه واقعی و میزان استعداد تحصیلی و دور ساختن وی از تصمیم‌گیری بر اساس احساس بدون شناخت می‌باشد و جهت منفی که القا علایق و برداشت‌های شخصی خود به او است بدون آن که انگیزه، علاقه، توان علمی و استعداد داوطلب چندان مورد توجه قرار گیرد.

به عنوان نکته پایانی لازم است بر این نکته مهم تاکید کنیم که والدین نباید به دنبال برآوردن آرزوهای شکست‌خورده خود در فرزندانشان باشند و باید به این نکته مهم توجه داشته باشند که همان طور که در مقالات قبلی به تفصیل بیان شد هر فردی استعداد و علایق خاص خودش را دارد، لذا پافشاری و اصرار آن‌ها بر حضور فرزندانشان در یک حوزه خاص نه تنها کار درستی نیست بلکه باعث می شود تا فرد در آینده با مشکلاتی مواجه شود. اگر فرزندان ادامه زندگی والدین خود باشند و سعی کنند آرزوها و رویاهای شکست‌خورده والدین خود را محقق سازند، دیگر زندگی را به سبک خود تجربه نمی‌کنند و در پی یافتن راه و روش شخصی در زندگی که زاییده روح و روان خودشان است نخواهند بود. در صورتی که می‌توانند در زمینه‌های دیگری غیر از حوزه‌های تحصیلی و شغلی والدینشان، موفقیت‌های بسیاری کسب کرده و پیشرفت کنند.

نگارش: الهه مهر منش - دکتری روانشناسی سلامت